

Náčelník operačního oddělení a soudobé požadavky

(VM 7/1970)

Podplukovník ing. Břetislav Janík, CSc. rozebral některé problémy, které souvisejí s postavením a úlohou náčelníka operačního oddělení a svazku. Přináší řadu námětů zejména tam, kde autor uvažuje o perspektivách materiálního vybavení štábů, dále pak v té části, kde rozebírá nedostatky současného stavu a dospívá k závěru o jejich možném odstranění.

Přichází též k závěru, aby náčelníku operačního oddělení bylo přiznáno postavení „zástupce náčelníka štábu“ pro oblast plánování. Podle názoru autora je totiž řada povinností, které náčelník operačního oddělení plní i když přesahují rámec jeho možností a patří do kompetence velitele nebo náčelníka štábu. Je to např. řízení a koordinace činností štábu, řešení součinnostních otázek s náčelníky druhů vojsk a služeb, odpovědnost za součinnost ve štábu apod. To všechno vede pak k rozporu mezi vztahy podřízenosti a funkčními povinnostmi náčelníka operačního oddělení. Právě to byl jistě jeden z důležitých důvodů, který vedl autora k uvedenému návrhu.

Pokud některé materiály ukládají náčelníkovi operačního oddělení povinnost řídit a koordinovat činnost štábu jako celku a odpovědnost za součinnost štábu mezi odděleními, je toto ustanovení pochybené. Jsem přesvědčen, že tyto povinnosti přísluší výhradně a jedině náčelníkovi štábu a nelze je přenášet na jiného funkcionáře, byť by to byl i náčelník operačního oddělení.

Autor dále konstatuje, že náčelník operačního oddělení narušuje v nepřítomnosti náčelníka štábu, kdy ho zastupuje, základní principy a zásady velení, protože musí velet těm, kteří mu nejsou podřízeni. Tento závěr však není zcela správný. Současné metodiky práce štábů pro práci v poli přímo ukládají náčelníku operačního oddělení povinnost zastupovat náčelníka štábu v jeho nepřítomnosti. To samozřejmě náčelníci druhů vojsk a služeb respektují, protože metodika práce je pro ně závazná. Tato praxe je běžná, proto není nutné náčelníka operačního oddělení „povyšovat“ do funkce zástupce náčelníka štábu. Rovněž nevidím v této ustálené zvyklosti narušování principů velení, jak uvádí autor.

Pro ilustraci porušení principů velení uvádí autor činnost při plánování použití jaderných zbraní a uvádí: „Návrh na rozdělení a možné použití zbraní

hromadného ničení podle těchto „metodik“ (tj. metodik práce štábů) zpracovává skupina ve složení náčelník operačního oddělení, náčelníci nebo zástupci náčelníků zpravodajského oddělení, oddělení raketového vojska a dělostřelectva, chemického oddělení a letecké operační skupiny. Návrh pak předkládá náčelník operačního oddělení veliteli armády.“ V dalším autor rozebírá nevýhody tohoto způsobu práce a dochází k závěru „nevytvářet zvláštní skupinu z náčelníků nebo zástupců hlavních oddělení štábu armády, ale centralizovat řízení veškerých palebných prostředků v jedné ruce, nejlépe u náčelníka raketových vojsk a dělostřelectva a jeho učinit odpovědným za navrhování jaderných úderů na zjištěné cíle a jejich realizaci“.

S tímto závěrem nemohu souhlasit. Jde o problematiku typicky vševojskovou a není proto vhodné, řídil-li ji náčelník druhu vojska. *To by bylo narušení principů velení.*

K běžné praxi v činnosti skupiny, která připravuje návrh na možné rozdělení a použití jaderných zbraní chci poznamenat. Skupina by měla pracovat za osobního řízení náčelníka štábu a při osobní účasti zainteresovaných náčelníků (RVD, zpravodajské, chemické oddělení a LOS). Dosavadní praxe je jiná, jak ukazuje řada velitelsko-štabních cvičení. První návrh připravuje zpravidla skupina složená jen z podřízených pracovníků příslušných oddělení, v nejlepším případě za vedení náčelníka operačního oddělení nebo jeho zástupce. Tato skutečnost vyplývá ze dvou důvodů. Za prvé proto, že náčelníci usměrňují v této době u svých oddělení odborné problémy a kromě náčelníka RVD zatím o způsobu použití jaderných zbraní uvažují jen málo nebo vůbec ne. Za druhé proto, že odborná erudice mnohých vedoucích funkcionářů nedosahuje v problematice plánování jaderných úderů a využití těchto zbraní úrovně podřízených pracovníků štábů. Ti se těmito problémy zabývají denně a mají hluboké znalosti, potřebné ke správným úvahám a závěrům. (Tento závěr jistě nebude obecně platný pro všechny štáby.) K osobní účasti náčelníků druhů vojsk (oddělení) dochází většinou až ve druhé fázi, kdy připravený návrh zpravidla bez podstatnějších zásahů schválí.

Pokud zůstane vžitá praxe a ve štábech armád nebudou zrušeny skupiny, které připravují návrh na rozdělení a použití jaderných zbraní, je žádoucí dosáhnout toho, aby zainteresované náčelníky řídil osobně náčelník štábu. Bez přípravy tohoto návrhu a jeho schválení nemůže štáb odpovědně připravovat rozhodnutí. Jestliže náčelník štábu má podle platných předpisů řešit jen zásadní otázky, pak určitě důležitější v této fázi neexistuje. Nebudou-li tedy zmíněné skupiny zrušeny, nejsou ani důvody, které by vyžadovaly změnu v postavení náčelníka operačního oddělení. Jde jen o to ve štábech prosadit osobní účast náčelníka štábu a náčelníků příslušných oddělení na plánování rozdělení a použití jaderných zbraní již od počátku této činnosti. Je pravda, že tomu tak ještě není, ale nemůžeme se s tímto stavem spokojit a ponechat jej beze změny.

Autor dále konstatuje, že náčelník operačního oddělení by měl „... se podílet na prosazování, konkretizaci a rozpracování v odborných otázkách zámyslu velitele a jeho myšlenek, měl by se stát i poradcem velitele a náčelníka štábu.“ Nerozumím dobře, co má na mysli autor pojmem „odborné otázky“. Pokud jde o odbornou problematiku druhů vojsk, není toto konstatování v souladu s tím, co uvádí několik odstavců předtím, že „... je neudržitelné, aby formy a způsoby použití druhů vojsk a služeb řídil někdo jiný, než odborný náčelník, který ... musí nést za řízení svého úseku také plnou zodpovědnost“.

Pokud má autor na mysli odbornou problematiku operačního oddělení v celé její šíři, je to hlavní povinnost náčelníka operačního oddělení.

Z vlastní praxe i z poznatků z různých cvičení vím, že nebyl štáb, kde by velitel či náčelník štábu nevyžadoval názor a návrh na řešení od náčelníka operačního oddělení. Velitel i náčelník štábu k jeho názorům přihlíží a domnívám se, že dnes je náčelník operačního oddělení „poradcem velitele i náčelníka štábu“.

Právo, aby náčelník operačního oddělení mohl vyžadovat spolupráci specialistů při zpracování vševojskových dokumentů nemusíme znovu někde zdůrazňovat změnou názvu jeho funkce. Odborné řády tuto povinnost druhům vojsk přímo ukládají. Tak např. „Bojový řád dělostřelectva ČSLA“ ve stati „Velení raketovému vojsku a dělostřelectvu“ v článku 12 uvádí: „Oddělení dělostřelectva divize ... současně plní rozkazy vševojskového štábu ...“. Analogické úkoly lze najít rovněž v dalších článcích citovaného předpisu a v předpisech jiných druhů vojsk.

Závěrem chci zdůraznit, že jsem jiného názoru než autor pokud jde o úpravu postavení náčelníka operačního oddělení ve štábu. Jsem přesvědčen, že současná situace poskytuje tomuto funkcionáři dostatek možností vyrovnat se s řadou povinností, které má, aniž by mu funkce „zástupce náčelníka štábu“ byla přiznána. Jde v podstatě o to, aby náčelník operačního oddělení nemusel plnit povinnosti jiných funkcionářů, zejména velitele a náčelníka štábu.

Práva i povinnosti, které autor v závěru svého příspěvku shrnuje, může náčelník operačního oddělení plnit i v současných podmínkách. Jsem toho názoru, že odpovědnost za koordinaci chodu služby ve štábu by měl odpovídat náčelník štábu a nikoli náčelník operačního oddělení.